

Karlova Univerzita v Praze
Fakulta sociálních věd
Institut sociologických studií

Sociologie

Marcela Linková

Disertační práce

Disciplinování vědy:

**dopady proměňujících se režimů vládnutí na akademický výzkum přírodních věd
v České republice**

Český abstrakt

Disertační práce *Disciplinování vědy: Dopady proměňujících se režimů vládnutí na akademický výzkum v přírodních vědách v České republice* je příspěvkem ke studiu institucionálních proměn akademického prostředí. Věnuji se změnám, které se v posledních dvaceti letech projevují v oblasti akademického poznávání specificky v přírodních vědách, a konkrétně se zaměřuji na hodnocení vědecké práce jako nové formě vládnutí ve vědě. Dřívější analýzy systému hodnocení vědecké práce v ČR ukazují, že tento systém je navržen tak, aby spíše vyhovoval praktikám přírodních věd (Linkova a Stockelova 2012; Stockelova 2012). V disertaci mě proto zajímá, jak se hodnocení vědecké práce projevuje v přírodních vědách a jaké dopady má z hlediska poznávacích praktik, utváření subjektivit výzkumníků a výzkumnic a jejich profesního uplatnění, a v posledku i z hlediska budoucnosti výzkumu v přírodních vědách. Touto studií přispívám k výzkumu institucionální změny „jako součásti nutně širších snah o pochopení rostoucí provázanosti nebo souběhu dříve oddělených institucionálních domén“ (Vallas and Kleinman 2008: 8), v tomto případě domény akademického poznávání a komerční domény.

Své analýzy zakládám na různých typech dat vytvořených primárně v rámci výzkumu provedeného v přírodovědném ústavu Akademie věd České republiky, kde jsem v rámci evropského výzkumného projektu Knowledge, Institutions, Gender: An East-West Comparative Study realizovala v období září 2006 až srpen 2007 etnografický výzkum a individuální a skupinové rozhovory s vedoucími týmy, samostatnými vědeckými pracovníky a pracovníci, postdoktorandy a postdoktorandkami a studenty a studentkami na bakalářské, magisterské a doktorské úrovni. K textovým analýzám jsem využívala software na analýzu kvalitativních dat Atlas.ti, v němž jsem organizovala a kódovala data a rozvíjela analýzy. Tato kvalitativní data, zejména pak zúčastněné pozorování v kombinaci s dalšími typy textuálních dat, mi umožnila zkoumat proměny vědy v přírodních vědách v jejich *praktikované* podobě.

Pro analýzu probíhajících změn jsem vyvinula původní koncept *dynamického trojúhelníku*, jehož třemi úhly jsou dynamická organizace, dynamické subjektivity a dynamická politika výzkumu. Ústředním principem fungování dynamického trojúhelníku je soutěž. Soutěž je zdrojem dynamizace v podobě akcelerace systému hodnocení a financování výzkumu, fungování laboratoří i utváření subjektivit výzkumníků a výzkumnic. Analýzou zavádění principů soutěže v podobě systémů hodnocení vědecké práce v každém pólu trojúhelníku identifikuji nastupující podnikatelské nastavení výzkumných praktik, profesních drah a politik výzkumu. Konceptualizace proměn přírodních věd v ČR v podobě dynamického trojúhelníku je mým prvním příspěvkem k teoretizaci institucionální změny akademické vědy. Podnikatelské nastavení, které v disertační práci sleduji, je též *genderovaným* procesem a vytváří nové formy genderových nerovností, které posilují nerovnosti dřívější. Nárůst soutěživosti vytváří prostor pro vymáhání rostoucího pracovního výkonu, mobility a flexibility, zejména v raných fázích (postdoktorské fázi) vědecké dráhy, přičemž tyto procesy jsou genderově podmíněné. Analýza genderovanosti praktik podnikatelského přeskupení a hodnocení výzkumu je druhým příspěvkem této disertace k výzkumu institucionální změny, v tomto případě k rozvoji výzkumu genderové organizace jako *praktikované organizace*.

Literatura

- Linkova, M. and T. Stockelova. 2012. "Public accountability and the politicization of science: The peculiar journey of Czech research assessment." *Science and Public Policy* 39(5): 618–629.
- Stockelova, T. 2012. "Immutable Mobiles Derailed: STS, Geopolitics, and Research Assessment." S Vallas, S. P. and D. L. Kleinman. 2008. "Contradiction, convergence and the knowledge economy: the confluence of academic and commercial biotechnology." *Socio-Economic Review* 6(2): 283–311.
- Vallas, S. P. and D. L. Kleinman. 2008. "Contradiction, convergence and the knowledge economy: the confluence of academic and commercial biotechnology." *Socio-Economic Review* 6(2): 283–311.